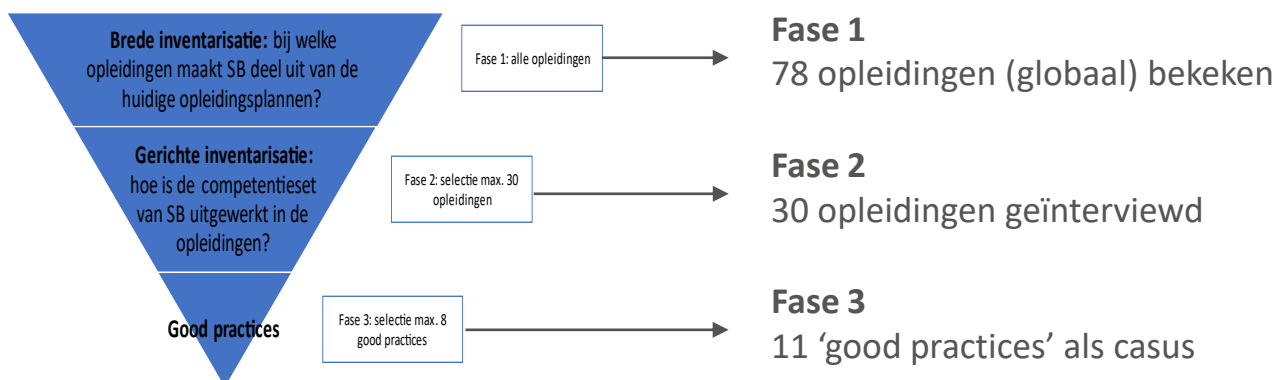

Scholing en opleiden in Samen Beslissen

Er wordt in uiteenlopende mate aandacht besteed aan Samen Beslissen in het bestaande opleidings- en (na)scholingsaanbod voor artsen, medisch specialisten, verpleegkundigen (mbo/hbo) en verpleegkundig specialisten (zowel 'zittende' als 'nieuwe aanwas'). Dit blijkt uit onderzoek van Regioplan en Nivel, in opdracht van de V&VN in samenwerking met de NFU, FMS, CZO en Patiëntenfederatie Nederland.

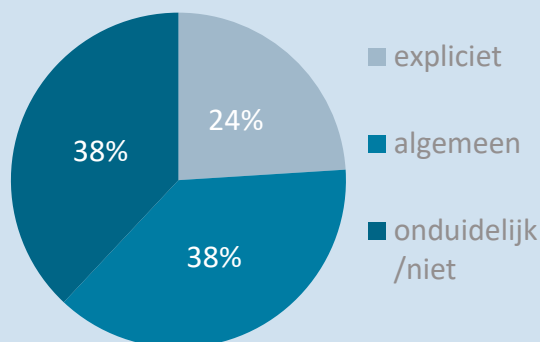
Het onderzoek

Bevindingen uit Fase 1

Wat blijkt uit de opleidingsplannen?

In totaal zijn 78 initiële en post-initiële opleidingsplannen geanalyseerd. SB werd daarin in onderstaande mate benoemd:

Wat biedt het post-initieel onderwijs?

We vonden 65 opleidingen, trainingen en e-learnings waarin SB centraal staat. Deze worden niet gefinancierd door de overheid en aangeboden op diverse niveaus binnen onderwijs- en opleidingsregio's (OORs), ziekenhuizen en Leerhuizen.

Scholing en opleiden in Samen Beslissen

Bevindingen uit Fase 2

Welke methoden en leermiddelen?

Onder 30 opleidingen en organisaties die zijn geïnterviewd vonden we drie typen leermiddelen en methoden die rond SB worden gebruikt: (1) theoretisch onderwijs, (2) praktijk- en werkplekleren en (3) een hybride omgeving, waarbij de koppeling tussen praktijk en theorie wordt gemaakt. Hieronder worden enkele voorbeelden van de bijbehorende leermiddelen en methoden gegeven.

Theoretisch onderwijs

- Literatuur en theorie lezen en toepassen (Elwyn, modellen, casuïstiek, mythes, stellingen, keuzehulpinstrumenten)
- Bespreken gesimuleerde consulten, rollenspelen
- Presentatie en informatiemateriaal over samenwerking met de zorgvrager, zelfmanagement
- Gastcolleges van patiënten/ Patiëntenfederatie Nederland

Praktijk- en werkplekonderwijs

- Patiëntenstage: meelopen met een patiënt
- Interviewen van patiënten, feedback vragen van patiënten
- Praktijk feedback van collega's, stagebegeleiders
- (Stage)opdrachten, toepassen in behandel-/ verpleegplan, gespreksvoering

Hybride omgeving

- Ervaringen uit de praktijk delen en daarop reflecteren door bespreking met medestudenten of collega's
- Reflecteren op handelen in de praktijk (reflectieverslag)
- Audio-/video-opnames van eigen consult bespreken met collega's of medestudenten
- Reflecteren op audio-/video-opnames van eigen consult

Scholing en opleiden in Samen Beslissen

Is het aanbod dekkend voor de competentieset Samen Beslissen?

In alle opleidingsplannen komen de meeste competenties uit de competentieset SB terug. Wel zijn er verschillen tussen opleidingen. Tijdens deze inventarisatie kwam daarnaast naar voren dat...

- Competenties vaak onduidelijk beschreven zijn of ‘verweven’ zitten in opleidingsplannen;
- Wat ‘op papier’ beschreven staat niet 1-op-1 hoeft overeen te komen met wat in de praktijk wordt aangeboden;
- Onderwijsorganisaties – en binnen organisaties docenten –zelf nadere invulling kunnen geven aan het onderwijs in SB;
- Opleidingsplannen vernieuwen; hierdoor kan het nog lang duren voordat individuele instellingen hun opleiding hierop gebaseerd hebben;
- Expliciete aandacht voor SB samenhangt met de aard van de keuzemogelijkheden rond de behandeling en ziekte, maar is desalniettemin van toepassing in alle zorgdomeinen. SB is dus een generieke competentie van alle zorgprofessionals.

Wat zeggen de experts?

“Als het niet in het opleidingsplan staat, dan zal het alleen geïmplementeerd worden als een opleiding het zelf belangrijk vindt”.

“De verpleegkundige gaat een vertrouwensrelatie aan, werkt effectief samen vanuit het principe van gezamenlijke besluitvorming met de zorgvrager en diens naasten en ondersteunt hen in het zelfmanagement.”

“In de opleiding wordt niet expliciet benoemd dat de student onderwijs krijgt in samen beslissen, het zit impliciet verweven in de vakken.”

“Zorgverleners denken vaak al aan samen beslissen te doen, maar dat valt in de praktijk dan tegen”.

“Als je samen beslissen echt wil implementeren in de praktijk dan is dat een teamactie. Er is een knowledge broker nodig, die in co-creatie de implementatie gaat regelen in het proces.”

“De huidige lichte krijgt Samen Beslissen in het initiële onderwijs prima mee, maar leert dat vervolgens weer af op de werkvloer omdat hun begeleider het nut er niet van inziet”

Scholing en opleiden in Samen Beslissen

Bevindingen uit Fase 3

Wat zijn succesfactoren voor Samen Beslissen?

Uit interviews met betrokkenen bij 11 geselecteerde ‘good practices’ en experts komt een aantal randvoorwaarden en succesfactoren naar voren voor SB in scholing en opleiding. Deze zijn ook aan elkaar gerelateerd.

Randvoorwaarden voor SB

- SB-competenties hebben expliciet een plek in een opleidingsplan zodat er minder afhankelijkheid is van individuele organisaties en docenten
- Alle professionals hebben een duidelijk beeld wat SB inhoudt en kennen hun rol en positie;
- Er is draagvlak voor SB in de praktijk, anders gaan aangeleerde vaardigheden snel verloren.

Aandachtspunten voor SB

- SB vormgegeven als een apart vak of module kán, maar voldoende expliciete aandacht in de opleiding is belangrijker
- Oefenen in SB is cruciaal, bij voorkeur in een veilige maar ook zo realistisch mogelijke omgeving, met aandacht voor multidisciplinariteit
- Er wordt te weinig tijd voor SB beschikbaar gemaakt
- Professionals zijn in verschillende mate opgeleid in SB én hebben verschillende rollen binnen SB
- Professionals kunnen t.a.v. SB ‘onbewust onbekwaam’ zijn en weerstand hebben
- Voor borgen van SB en SB-competenties is voorbeeldgedrag nodig door middel van rolmodellen

Voor uitgebreidere toelichting van het onderzoek en de bevindingen kunt u [het volledige onderzoeksrapport](#) raadplegen